

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pravidla pro označování a propagaci doplňků stravy aneb jak se vyhnout vysokým pokutám nebo blokaci e-shopu

Jaký je rozdíl mezi doplňkem stravy a léčivým přípravkem? Je rozdíl mezi zdravotním, léčebným a výživovým tvrzením? Státní zemědělská a potravinářská inspekce může za nesprávné označování doplňků stravy či jejich propagaci udělit pokutu v rádech desítek milionů korun, v závažných případech může také nově přistoupit k blokaci e-shopu, na němž závadně označené zboží podnikatel nabízí.

I. Doplněk stravy vs. léčivý přípravek aneb jaký je mezi nimi rozdíl?

Doplněk stravy je potravinou, která se od „běžné“ potraviny liší vysokým obsahem vitaminů, minerálních látek, stopových prvků a jiných látek a která byla vyrobena za účelem výživového doplnění běžné stravy spotřebitelů. Doplněk stravy je určen k přímé spotřebě v malých odměřených množstvích.

Od léčivého přípravku se doplněk stravy liší tím, že nepodléhá poměrně složité proceduře registrovaného léčivého přípravku (mj. nejsou ověřovány jeho skutečné účinky) a není určen k léčbě nebo prevenci onemocnění.[\[1\]](#)

Údaj o tom, že se jedná o doplněk stravy, musí být uveden na obalu takového doplňku stravy[\[2\]](#) i v reklamě[\[3\]](#).[\[4\]](#) Uvádí-li podnikatel doplněk stravy na trh poprvé, musí navíc text označení na obalu zaslat Ministerstvu zemědělství.[\[5\]](#) Kromě uvedeného má podnikatel i řadu dalších povinností, jejichž splněním se má zabránit tomu, aby se kategorie léku a kategorie potraviny (resp. doplňku stravy) staly vzájemně zaměnitelnými, resp. aby ve spotřebiteli vzniklo přesvědčení, že může svou nemoc léčit potravinou (doplňkem stravy).[\[6\]](#) Těmito (dalšími) povinnostmi rozumíme především zákaz používání zdravotních a léčebných tvrzení v souvislosti s prodejem, nabízením či označováním doplňku stravy (podrobněji dále v textu).

Pravidla pro označování a prezentování doplňků stravy jsou roztržštěná, lze je najít jak v přímo použitelných předpisech Evropské unie,[\[7\]](#) tak ve vnitrostátních právních předpisech. [\[8\]](#) Oblast ochrany zdraví je společensky citlivou kategorií, která podléhá zvýšené regulaci.[\[9\]](#)

II. Výživová, zdravotní a léčebná tvrzení

Při označování, popisu a prezentaci doplňku stravy je zcela zakázáno[\[10\]](#) používat tzv. **léčebná tvrzení**. Léčebným tvrzením je *informace, že potravina umožňuje zabránit určité lidské nemoci, zmírňuje ji nebo ji vyléčí, případně informace se na tyto vlastnosti odkazující*. Léčebná tvrzení jsou „zakázána kvůli tomu, že v očích spotřebitelů mohou zapříčinit zaměnitelnost léků a potravin.“[\[11\]](#) V léčebném tvrzení se nesmí objevit zpravidla názvy nemocí dle Mezinárodní klasifikace nemocí (například chřipka, nachlazení, průjem, artritida, akné, aj.), názvy symptomů (bolest, dušnost, závrať, zvracení, horečka, aj.) nebo slova jinak spojená s nemocemi či zdravotními problémy (lék/léčit, akutní, chronický, prevence, aj.)

Obdobný, leč výjimkami relativizovaný zákaz, platí při označování, popisu a prezentaci doplňků stravy i pro použití tzv. výživových a zdravotních tvrzení.

Výživovým tvrzením se rozumí informace, která uvádí, naznačuje nebo ze které vyplývá, že potravinu má určité prospěšné výživové vlastnosti v důsledku energetické (kalorické) hodnoty, živin nebo jiných látek, které obsahuje, obsahuje ve snížené či zvýšené míře nebo neobsahuje.[12] Jde o sdělení související s obsahem doplňku stravy.

Zdravotním tvrzením se rozumí tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že existuje souvislost mezi kategorií potravin, potravinou nebo některou z jejích složek a zdravím spotřebitele.[13]

Zdravotní (nebo výživová) tvrzení oproti léčebným tvrzením, která zapříčiňují v očích spotřebitelů zaměnitelnost mezi léky a doplňky stravy, „*takové riziko a priori nepředstavují, a tedy není třeba jejich uvádění zakazovat, jsou-li pravdivá*“ [14] (pozn. p. č. doplněna aut.). Právě kvůli tomu byly zřízeny seznamy, které obsahují zdravotní tvrzení, jež jsou podle vědeckých poznatků pravdivá, neboť taková tvrzení spotřebitele v omyl nevedou.“ [15] Jinak řečeno, použije-li podnikatel léčebné tvrzení, klame tím automaticky spotřebitele (bez ohledu na pravdivost takového účinku) a dopouští se přestupku. Použije-li podnikatel zdravotní (nebo výživové) tvrzení, klame spotřebitele a dopouští se přestupku jen tehdy, jde-li o tvrzení **neschválené** Evropským úřadem pro bezpečnost potravin. V této souvislosti je nutné znát tzv. **on hold seznam**, který není však právně závazný (*soft law*). Podle Nejvyššího správního soudu [16] jde nanejvýš o jakýsi ukazatel, na který se nelze bez dalšího spoléhat.

III. Hledisko průměrného spotřebitele

Podnikatel by v případě doplňků stravy vždy měl mít na zřeteli skutečnost, že splnění výše uvedených povinností (uvádět u produktu spojení „doplňek stravy“, zpravidla se zdržet léčebných, zdravotních nebo výživových tvrzení) bude hodnoceno optikou tzv. **průměrného spotřebitele** - tzn. jak by dané sdělení pochopil průměrný spotřebitel. Zaměřuje-li se podnikatel se svými produkty na **zvláště zranitelné spotřebitele** (tedy spotřebitele, který buď již nějakou chorobou trpí nebo se jí značí předcházet, a proto chce doplněk stravy užívat, což je v případě propagace doplňků stravy spíše pravidlem) [17], je třeba zohlednit nižší míru kritičnosti a větší důvěřivost takového spotřebitele vůči reklamě slibující vyléčení nemoci u takových spotřebitelů.

Nejvyšší správní soud [18] např. potvrdil závadnost reklamy na doplněk stravy Urinal, kde bylo graficky znázorněno močové ústrojí, přičemž po požití Urinalu bakterie uvnitř močové trubice mizí. Doprovodný slogan zněl „Projevem zánětu je časté močení a pálivá bolest. Urinal ničí bakterie, které tyto potíže způsobují.“ Reklama mohla v adresátech vzbuzovat dojem, že prezentovaný doplněk stravy je lékem nebo přípravkem schopným lidské choroby léčit nebo jim předcházet.

V jiné věci potvrdil Nejvyšší správní soud [19] závadnost reklamy na doplněk stravy multiMUN aku, kde byla zobrazena žena utrápená chřipkovými příznaky, která byla po požití doplňku stravy uvolněná, veselá a zjevně zdravá, zatímco hlas v reklamě sděloval, že přípravek aktivuje imunitní systém a okamžitě pomáhá posílit obranyschopnost. Z pohledu průměrného spotřebitele nemohlo být podle soudu pochopeno jinak než tak, že užitím inzerovaného přípravku bude okamžitě a účinně vyléčen z chřipkového onemocnění.

Dalším závadným reklamním sloganem u doplňku stravy Preventan Akut byl dle Nejvyššího správního soudu [20] slogan „Preventan Akut rychle aktivuje obranu organismu. Bacterie a viry způsobující chřipku účinně ničí Preventan Akut. Záchraná brzda při chřipce a nachlazení.“ Podle názoru soudu tato reklama vzbuzuje u průměrného spotřebitele dojem, že prezentovaný přípravek

má nejenom schopnost předcházet chřipce a nachlazení (lidským chorobám), ale tyto též účinně léčit. Spotřebitel by tak mohl být uveden v omyl, neboť přípravek je pouze doplňkem stravy, nikoliv léčivem.

IV. Sankce za porušení zákazu používání léčebných, zdravotních a výživových tvrzení

Dozorovým orgánem ve věcech doplňků potravin je Státní zemědělská a potravinářská inspekce („SZPI“). Ta může v případě, že při kontrolním šetření zjistí porušení právních předpisů, udělit nejrůznější sankce. SZPI je oprávněna v případě porušení právních předpisů například (i.) **zakázat používání obalů nebo etiket doplňků stravy**,[\[21\]](#) (ii.) **zajistit doplňky stravy před uvedením na trh**[\[22\]](#) a jsou-li na trhu uvedeny, tak (iii.) **nařídit jejich stažení**,[\[23\]](#) (iv.) **udělit pokutu**[\[24\]](#) (v.), nebo **zablokovat webové stránky obchodníka**.[\[25\]](#)

Na příkladu výše rozebraných léčebných tvrzení: Podnikatel uváděl na trh doplňky stravy s léčebným tvrzením a zároveň jiné doplňky stravy s nepovoleným zdravotním tvrzením, čímž porušil hned dva přímo použitelné předpisy EU. Jde dva skutky, každý z nich je postihován podle jiného ustanovení zákona. Za první hrozí podnikateli pokuta až 50 mil. Kč, za druhý hrozí podnikateli pokuta až 10 mil. Kč.[\[26\]](#)

V. Shrnutí

Závěrem lze shrnout, že výše popsaná pravidla pro označování a prezentaci doplňků stravy (tj. potravin) mají především zabránit tomu, aby ve vnímání průměrného spotřebitele doplňky stravy nebyly zaměnitelné s léčivými a nebyl při jejich označování a prezentaci vzbuzován dojem, že jejich užíváním může předcházet nemoci nebo tuto vyléčit.

Za tímto účelem je podnikatelům zakázáno používat při označování a prezentaci doplňků stravy zejména tři kategorie sdělení/tvrzení – výživová tvrzení, zdravotní tvrzení a léčebná tvrzení. Tyto kategorie jsou vzájemně propojené, avšak ne totožné. Rozdílnost je dána především mírou přísnosti zákazu používání jednotlivých tvrzení. Výživová a zdravotní tvrzení jsou zakázána, avšak z tohoto zákazu existuje řada výjimek, zatímco používat léčebná tvrzení v souvislosti s doplňkem stravy je zakázáno v zásadě[\[27\]](#) bez výjimky.

Porušení povinností nepoužívat při označování a prezentaci doplňků stravy zakázaná výživová, zdravotní a léčebná tvrzení má své negativní důsledky především[\[28\]](#) ve veřejném právu, jelikož dozorový orgán (SZPI) je veřejnoprávními předpisy oprávněn (i.) ke kontrole dodržování zákonem uložených povinností a (ii.) k sankcionování těch podnikatelů, kteří tyto povinnosti poruší.

doc. JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.
advokátka

JUDr. Bc. Matěj Řičánek,
advokát

[LEGATO advokátní kancelář](#)

V Jámě 1,
110 00 Praha 1

Tel.: +420 733 654 022

e-mail: office@aklegato.cz

[1] Viz § 2 odst. 1 písm. g) zákona č. [110/1997](#) Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů. Více také SÚKL. Rozlišení doplňků stravy od léčivých přípravků, dostupné >>> [zde](#).

[2] Pokud jde o obal výrobku, soudní praxe rozlišuje dokonce i to, na jaké straně obalu výrobku jsou různé informace související s doplňky stravy uváděny (srov. rozsudek Soudního dvora EU ze dne 30. 1. 2020, věc C-524/18, Dr. Willmar Schwabe GmbH & Co. KG proti Queisser Pharma GmbH & Co. KG). V uvedené věci šlo o tzv. zdravotní tvrzení (k nim viz dále v textu).

[3] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 1 As 6/2010.

[4] Ideální je potom taková varianta označení produktu (doplňku stravy), která vyhoví požadavkům jasného a srozumitelného informování spotřebitele, zároveň však nenaruší reklamní „údernost“ designu daného produktu. Viz např. přední stranu obalu k produktu „Martánci® multivitamin MIX 50 gummies +50 tablet“ a poměr asi 1:10 (označení „doplňek stravy“ vs. název produktu).

[5] § 3d odst. 1 písm. b) zákona č. [110/1997](#) Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[6] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, sp. zn. 5 As 219/2019.

[7] Stanoví-li přímo použitelný unijní předpis (nařízení) něco jiného než vnitrostátní pramen práva, má přímo použitelný unijní předpis přednost.

[8] Z unijních uvádíme zejména: (i.) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin a (ii.) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnice Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004, k jejichž vzájemnému vztahu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 As 219/2019-49: „Nařízení č. 1169/2011 v obecné rovině upravuje poskytování informací o potravinách spotřebitelům. Naproti tomu nařízení č. 1924/2006 upravuje pouze výživová a zdravotní tvrzení ve vztahu k potravinám, a jeho předmět je tedy výrazně užší.“ Dále jde např. o (iii.) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 nebo (iv.) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti

zemědělských produktů a potravin.

Z vnitrostátních právních předpisů je to např. zákon č. [353/2003](#) Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [40/1995](#) Sb., o regulaci reklamy, ve znění pozdějších předpisů nebo zákon č. [146/2002](#) Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[\[9\]](#) Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 11. 2018, sp. zn. 3 A 193/2018.

[\[10\]](#) Čl. 7 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011, o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnic Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004, doslova uvádí: „S výhradou odchylek stanovených v právních předpisech Unie, které se vztahují na přírodní minerální vody a na potraviny určené pro zvláštní výživu, nesmějí informace o potravině připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat“, čímž je z absolutního zákazu přeci jen učiněna opravdu nepatrná výjimka. Obecně lze ovšem shrnout, že zákaz léčebných tvrzení je mnohem striktnější, než zákaz zdravotních a výživových tvrzení.

[\[11\]](#) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, sp. zn. 5 As 219/2019.

[\[12\]](#) Chaloupková, H., Holý, P., Urbánek, J. Mediální právo. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 284 a násl.

[\[13\]](#) Tamtéž.

[\[14\]](#) Zejména zdravotní a výživová tvrzení nesmí být nepravdivá, dvojsmyslná nebo klamavá, nabádat k nadměrné konzumaci určité potraviny nebo nadměrnou konzumaci omlouvat apod.

[\[15\]](#) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2020, 5 As 219/2019.

[\[16\]](#) Tamtéž.

[\[17\]](#) Ondřejová, D., Sehnálek, D. Nekalosoutěžní reklama a nekalé obchodní praktiky: V české i evropské právní úpravě a judikatuře. Praha, Leges, 2018, s. 216.

[\[18\]](#) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2008, sp. zn. 7 As 27/2008.

[\[19\]](#) Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2014, sp. zn. 4 As 98/2013.

[20] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 9 As 85/2008.

[21] § 5 odst. 1 písm. a) bod 5. zákona č. [146/2002](#) Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dál jen jako „zákon o SZPI“).

[22] § 5 odst. 1 písm. d) bod 1. zákona o SZPI.

[23] § 5 odst. 1 písm. l) bod 1. zákona o SZPI.

[24] § 17 odst. 2 písm. c) bod 5 zákona č. [110/1997](#) Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů ve spojení s § 17i téhož zákona.

[25] § 3c odst. 1, resp. § 4c odst. 2 zákona o SZPI.

[26] Srov. např. argumentaci v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, sp. zn. 1 As 9/2008.

[27] S výhradou odchylek stanovených v právních předpisech Unie, které se vztahují na přírodní minerální vody a na potraviny určené pro zvláštní výživu (k tomu viz čl. 7 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011, o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnice Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004, doslova uvádí).

[28] Srov. však i se soukromoprávními nároky dotčených spotřebitelů, především pak s nároky vymezenými v § 583 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a v § 5d odst. 1 písm. a) zákona č. [634/1992](#) Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění s účinností od 6. 1. 2023.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)

- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)